
[2010-38-RE](#)

CAUSA 2010-38-RE

Número de registre 533-2010. Recurs d'empara

AUTE DEL 7 DE FEBRER DEL 2011

BOPA núm. 10, del 16 de febrer del 2011

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 29 de novembre del 2010, per la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernón, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència del 28 d'octubre del 2010 i contra l'aute del 23 de novembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, reconeguts a l'article 10 de la Constitució i, atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit la causa amb efectes suspensius, que en el seu dia dicti una sentència que declari la vulneració dels drets esmentats, que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte de recurs tot acordant-se la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 20 de desembre del 2010;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

La Sra. Carla Pires Correia va presentar davant la Batllia una demanda laboral contra el Sr. German Rodríguez Invernón en reclamació de la quantitat global de 5.377,50 euros en concepte d'indemnització per acomiadament injustificat o per desistiment justificat (1.912,50 euros), de salaris dels mesos de maig, juliol i agost del 2009 (3.000,00 euros) i de dies de vacances (465,00 euros), amb els interessos legals a comptar des de la data de contesta a la demanda i la cotització dels havers laborals a la CASS.

Segon

El defenent, tot i haver estat degudament citat, no va comparèixer i va ser declarat en rebel·lia.

Tercer

El 17 de març del 2010, la Secció Civil del Tribunal Unipersonal de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava íntegrament la demanda i condemnava el Sr. German Rodríguez Invernón a pagar a la demandant la suma global de 5.377,50 euros, augmentada dels interessos legals produïts a partir del 10 de febrer del 2010, les costes processals i a fer la declaració pertinent davant la CASS.

Quart

El Sr. German Rodríguez Invernón va formular un recurs d'apel·lació i, el 28 d'octubre del 2010, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, després de respondre a totes les al·legacions efectuades per l'apel·lant, va manifestar que "De manera sobreabundant i per contestar a tots els arguments desenvolupats per la part recurrent, s'ha de precisar que si el Sr. German RODRIGUEZ INVERNÓN no s'ha defensat en primera instància n'és l'únic responsable d'aquesta situació, ja que se li va concedir 4 aplaçaments abans de ser internat a l'Hospital, i que la seva hospitalització va durar només 8 dies, sense que el mateix hagi sol·licitat cap termini al Batlle ponent per poder participar a la fase processal de la pràctica de les proves." I va decidir desestimar el recurs d'apel·lació i confirmar la sentència de primera instància en tots els seus punts.

Cinquè

Seguidament, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernón va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència anteriorment esmentada per considerar que s'havia vulnerat el seu dret fonamental a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat i a un procés degut.

Sisè

El 23 de novembre del 2010, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què conclou que "no s'ha vulnerat cap dret fonamental del Sr. German RODRIGUEZ INVERNÓN per part de les jurisdiccions, sinó que fou aquest darrer que per la seva negligència no ha exercitat tots els drets que li pertanyien" i va decidir desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions.

Setè

El 29 de novembre del 2010, la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernón va presentar un recurs d'empara en què al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució per tal com "no ha disposat del temps i de les facilitats necessàries per preparar la seva defensa i a defensar-se el mateix o a tenir l'assistència d'un defensor i al procés degut."

Per fonamentar aquestes al·legacions exposa essencialment que:

- a causa del seu pèssim estat de salut, acreditat per un certificat mèdic, no va poder comparèixer a l'acte de conciliació, que va tenir lloc el 10 de febrer del 2010, i, ulteriorment, no va poder comparèixer a la resta de tràmits processals;

- que el deteriorament de la seva salut "va acabar impedit-li (...) contractar els serveis d'un lletrat abans d'aquella data";

- que aquesta impossibilitat, tant de comparèixer com de designar un advocat, hauria tingut com a conseqüència no permetre-li "de cercar les proves ni d'aportar les al·legacions a un lletrat que li haguessin permès defensar-se en el marc del procediment laboral de referència";

- que, per tant, "la resolució judicial del tribunal unipersonal secció civil de data 17 de març del 2010 i per extensió la sentència de la sala civil del tribunal superior de justícia (...) hagués estat amb tota probabilitat una altra del tot diferent" si "el tribunal unipersonal secció civil hagués acordat més aplaçaments (...) fins al moment que hagués estat en condicions de contractar una defensa o bé li hagués assignat al senyor RODRÍGUEZ un advocat d'ofici";

- que a partir del moment en què, en realitat, s'havia vist en la impossibilitat, ja sigui ell mateix, ja sigui a través d'una representació lletrada, de defensar-se de manera efectiva davant el batlle, en la instància d'apel·lació, el Tribunal Superior de Justícia també l'hauria privat dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució, per tal com no havia tingut en compte el conjunt dels 48 documents que havia intentat presentar.

Aquests documents, estableixen concretament, la realitat del seu pèssim estat de salut durant el decurs de la primera instància; el fet que alguns salaris havien estat reclamats de manera indeguda, ja que l'assalariada estava de baixa laboral; que certs pagaments havien estat efectuats per error de l'entitat bancària; i l'acreditació de la causa de l'acomiadament de la treballadora atesa la seva deficient prestació laboral.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que admeti a tràmit la causa amb efectes suspensius, que en el seu dia dicti una sentència que declari la vulneració dels drets esmentats, que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte de recurs tot acordant-se la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions.

El 20 de desembre del 2010, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què manifesta que la sentència del Tribunal Superior de Justícia impugnada examina amb deteniment les dues manifestacions, realitzades el mateix dia, posant fi a la relació laboral existent entre les parts, d'una banda l'acomiadament disciplinari per part de l'empresari i, d'altra banda, el desistiment justificat de la treballadora; seguidament, planteja successivament la legalitat d'aquests actes de rescissió del contracte de treball. Així mateix, aquesta resolució constata que en els autes no hi ha la més mínima prova de les al·legacions del recurrent i insisteix en què l'obligació de pagar puntualment el salari constitueix l'obligació cabdal de l'empresari.

El Ministeri Fiscal estima que s'han valorat detalladament els motius de l'acomiadament, així com les proves. Afegeix que el recurrent tenia la possibilitat de produir les proves que considerava escaients per la seva defensa i no pot queixar-se de la seva pròpia incúria.

En definitiva, el Ministeri Fiscal conclou que les resolucions objecte de recurs contenen una fonamentació jurídica i no arbitrària i que, en conseqüència, no es produeix la vulneració de cap dels drets recollits a l'article 10 de la Constitució.

Fonaments jurídics

Primer

Si sintetitzem les al·legacions de la part recurrent, aquestes es poden resumir en dos punts:

- D'una banda la seva incompareixença durant el desenvolupament de la primera instància i, alhora, l'absència de recurs a un advocat no derivarien, com així ho estimen el Tribunal Unipersonal de la Batllia i el Tribunal Superior de Justícia, de la seva negligència, sinó del seu estat de salut, fefaentment acreditat per un certificat mèdic.

Efectivament, s'hauria vulnerat el seu dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat i a un procés degut, ja que hauria estat jutjat sense haver pogut fer valer els seus mitjans de defensa, ja sigui mitjançant la seva persona (perquè no havia pogut comparèixer), ja sigui mitjançant la representació d'un advocat, el qual no havia pogut designar, ni li havia estat designat d'ofici.

- D'altra banda, aquests mateixos drets que implica el dret a la jurisdicció haurien posteriorment estat vulnerats per part del Tribunal Superior de Justícia, ja que aquest no va voler tenir en compte la documentació susceptible d'establir la certesa de les seves al·legacions, la qual no havia pogut presentar davant la primera instància.

Segon

Abans d'analitzar aquests dos punts, hem d'observar breument, reprenent a aquest efecte les conclusions del Ministeri Fiscal, les quals només podem que compartir, que, en aquesta causa, el dret a un procés degut ha estat respectat en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

Efectivament, segons el parer del Ministeri Fiscal, de la lectura de les decisions objecte de recurs es desprèn que:

- "les Sentències recorregudes, en quant a la motivació contenen un raonament suficient, del qual es pot desprendre que la decisió no és arbitrària, i que s'han valorat els arguments del recurrent";

- "La Sentència del M.I. Tribunal Superior de Justícia examina, sobre el fons, els motius del recurs del Sr German RODRIGUEZ INVERNON, i examina compte tingut de les dues manifestacions, realitzades el mateix dia, posant fi a la relació de treball existent entre les parts, d'una banda un desistiment justificat de la treballadora, i d'altra banda un acomiadament disciplinari per part de l'empresari. La Sentència planteja successivament la legalitat d'aquests actes de rescissió del contracte de treball";

- "La Sentència constata que no consta en autes la més mínima prova de les al·legacions del Sr. German RODRIGUEZ INVERNON i insisteix en que l'obligació de pagar puntualment al salari constitueix l'obligació cabdal de l'empresari."

En definitiva, el Tribunal Constitucional també considera que la sentència del Tribunal Superior de Justícia, pel que fa als punts diversos de que tracta conté una motivació suficient, no correspon al Tribunal Constitucional examinar-les, ja que, conformement, a una jurisprudència constant, aquest Tribunal no és una tercera instància, només és competent per verificar que les resolucions de la justícia ordinària donen resposta a les qüestions plantejades, que no incorren en un error material manifest, que no siguin immotivades o que no resultin arbitràries en el sentit de lògicament o jurídicament irraonable.

Nogensmenys, s'han d'examinar les al·legacions plantejades pel recurrent.

Tercer

Com que considera que la seva incompareixença i la manca de representació lletrada derivarien únicament del deteriorament temporal del seu estat de salut i no de la seva negligència, el recurrent conclou que la declaració de la seva rebel·lia processal no està justificada. Per consegüent, considera que per tal com no se li va designar un advocat d'ofici, el Tribunal Unipersonal de la Batllia es va pronunciar sense tenir cap coneixement dels arguments que hagués pogut oposar a aquells que van ser presentats per l'altra part, vulnerant per aquest fet el principi de contradicció, el dret a la defensa, el dret a un procés degut i el dret a l'assistència tècnica d'un advocat.

Considerant que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va confirmar la resolució de la primera instància, també hauria ratificat les vulneracions dels drets constitucionals esmentats.

Cal preguntar-se si aquestes al·legacions són pertinents.

Pel que fa a l'al·legació referent a la manca de designació d'un advocat d'ofici per part del batlle per suplir la incapacitat pretesa del recurrent de poder-ho fer ell mateix, és incontestablement inoperant, atès que, com ho manifesta la sentència de primera instància, no se li podia assignar un advocat d'ofici, ja que es tractava d'un procediment civil i no penal, pel qual només la insolvència d'una part pot originar una assistència lletrada d'ofici.

A més, en aquesta causa, el recurrent no estableix, de fet ni tan sols al·lega, haver-se trobat en una situació d'insolvència.

Dit això, convé esbrinar si el recurrent va establir de manera indiscutible que el seu estat de salut li va impedir, no tan sols comparèixer a l'acte de conciliació, sinó a més a més, recórrer a l'assistència d'un advocat.

Segons el Tribunal Superior de Justícia, l'hospitalització del recurrent que va durar 8 dies, es va produir "quan ja se li havia atorgat 4 aplaçaments sense que el mateix hagi contractat un lletrat i/o

s'hagi defensat de cap manera.”

Tot i que aquests aplaçaments, que per cert el recurrent no menciona en cap moment, segons el seu parer, la sentència de primera instància hagués sigut diferent si s'haguessin “acordat més aplaçaments”. Per consegüent, admet que s'ha beneficiat d'aplaçaments, cosa que implica que els havia demanat.

En aquestes condicions, ja que el seu estat de salut no li impedia, després de tot, adreçar-se al batlle, mitjançant la seva procuradora, per demanar aplaçaments, sembla lògic concloure que aquest mateix estat de salut no era de naturalesa a impedir-li l'accés a un advocat que hagués pogut assegurar la seva representació i defensa.

Això també es veu confirmat pel contingut del certificat mèdic aportat pel recurrent que estableix que a partir del 2 de març del 2010 va patir un quadre mèdic consistent en febre i dolor abdominal, que va anar progressivament en augment, indicant en primera instància tractament simptomàtic i repòs domiciliari. Atesa la mala evolució, va requerir hospitalització i va ser donat d'alta domiciliària el 10 de març següent. Així mateix, s'indicava que el 22 de març del 2010, encara estava de baixa per fase de convalescència i pendent encara de control ambulatori per especialistes.

D'això se'n desprèn que el recurrent va estar malalt durant unes tres setmanes, del 2 al 22 de març del 2010, que el seu estat va requerir una hospitalització que, si fa no fa, va durar una setmana i que per la resta d'aquest període d'indisposició, només es va concloure a la necessitat d'un repòs domiciliari.

Contràriament a allò que pretén el recurrent, d'aquests fets no s'extreu, salvat dels dies d'hospitalització, que el seu estat l'incapacités per realitzar els passos que li haguessin permès contractar un advocat.

D'altra banda, el recurrent pretén inútilment fonamentar la seva argumentació en la jurisprudència constitucional invocant les causes 96-7-RE i 2010-18-RE. Efectivament, en aquests dos casos, la situació d'indefensió dels recurrents estava clarament establerta. En el primer cas perquè es tractava d'una ignorància de la citació que no es podia imputar a la persona citada; i, en el segon, perquè aquí també de manera no imputable a l'interessat, aquest no havia pogut tenir coneixement del procediment endegat en contra seu i de la sentència que el condemnava, fins que aquesta no va ser pronunciada.

Com acabem de verificar, aquest no és el mateix supòsit i és motivadament que el Tribunal Superior de Justícia considera que si el recurrent no es va defensar en primera instància, ell era l'únic responsable d'aquesta situació.

Quart

Per això mateix, la segona al·legació que conté la demanda, i que hem esmentat anteriorment, apareix necessàriament no fonamentada.

El recurrent mateix precisa que l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials permet a la Sala Civil "ordenar proves per a millor proveir i aquelles a instància de parts que hagués estat impossible practicar en instàncies anteriors."

De manera més precisa, aquest article estableix el principi que davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia "No s'admetrà la pràctica de proves noves", tanmateix, aquest principi té dues excepcions, una de les quals és la que invoca el recurrent de practicar les proves a instància de part que hagués estat impossible de practicar en instàncies anteriors.

Ara bé, aquest no és el cas en aquesta causa. Si, com ha quedat establert, el recurrent no hagués sigut totalment negligent en el decurs de la primera instància, hauria pogut, mitjançant la designació d'un advocat, fer valer tots els elements de prova que pretenia invocar després.

Aquest fet només se li pot imputar a ell i no pot fer aplicar de manera vàlida una disposició d'acord amb la qual la pràctica de proves noves només es pot dur a terme en el supòsit que la part que les sol·licita s'hagi trobat en la impossibilitat que es practiquessin en instàncies anteriors.

En aquesta causa, només depenia del recurrent presentar les proves que estimava pertinents durant la instància anterior, és a dir, davant el Tribunal Unipersonal de la Batllia, i si aquest no va ser el cas, només pot recriminar-s'ho a si mateix.

Per consegüent, és de manera motivada que el Tribunal Superior de Justícia va considerar que el recurrent era l'únic responsable de la seva manca de defensa en primera instància i que no havia actuat, cosa que li hagués estat possible, per tal de participar en la fase processal de la pràctica de les proves.

Finalment, també hem de destacar que de manera igualment motivada, l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions del 23 de novembre del 2010, precisa que si les proves aportades pel recurrent en segona instància haguessin estat admeses, això hauria no tan sols vulnerat la norma processal establerta per la Llei, sinó que també hagués situat l'altra part en indefensió.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2010-38-RE interposat per la representació processal del Sr. German Rodríguez Invernón contra la sentència del 28 d'octubre del 2010 i contra l'aute del 23 de novembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 7 de febrer del 2011.

Pierre Subra de Bieusses Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
President Vicepresident

Didier Maus Carles Viver Pi-Sunyer
Magistrat Magistrat